

AȘEZĂRI MUSCELENE DISPĂRUTE SAU REAPĂRUTE SUB DENUMIRI NOI

FLORINA BUCUR-MOHANU, ION C. HERA-BUCUR,
GHEORGHE PĂRNUȚĂ

Autorii își propun să împărtășească anumite dificultăți cu care s-au confruntat în procesul de elaborare a unei lucrări privind județul istoric Muscel și localitățile sale, prevăzută a fi tipărită într-un prim volum în anul 2000. Ne vom referi la dilemele apărute atunci când trebuie identificate așezări dispărute de mult din lucrările istorico-geografice și din actele oficiale cu caracter administrativ, după ce ele au fost atestate documentar și au figurat în documentele de arhivă de-a lungul unor perioade de timp mai lungi sau mai scurte.

În sensul celor prezentate, dorim să menționăm faptul că chiar și identificările și localizările din indicii onomastici ai colecțiilor de documente istorice DIR, DRH, CDTR, ș.a. necesită uneori anumite corecturi. Acestea pot fi făcute pe baza unui studiu aprofundat al geografiei locale în care se încadrează așezarea cercetată, cu satele și moșiile vecine, rețeaua hidrografică existentă, alte elemente de relief edificatoare.

În continuarea celor prezentate mai subliniem și vastitatea toponimiei așezărilor muscelene, generată de faptul că întocmai ca și oamenii, cătunele, satele, comunele, iar în timpurile noastre chiar și unele orașe, mor după o anumită perioadă; evident longevitatea lor este incompatibil mai mare față de cea a noastră. În plus, ele pot să dispară la un moment dat, dar să și renască, continuându-și existența sub noua denumire.

O inventariere a denumirilor satelor și cătunelor de pe teritoriul aparținând până în anii 50 județului Muscel ne conduce la cifra de 360, unele dintre denumiri fiind însă redundante adică două sau mai multe denumiri se raportează la aceeași localitate; și totuși chiar excluzând aceste cazuri, rămân aproape 300 de așezări care trebuie menționate într-o lucrare dicționar de genul celei preconizate de noi, indiferent dacă vor fi sau nu adăugite și anumite date biografice și monografice specifice. Din această abordare detaliată cu excese,

poate, de meticulozitate au rezultat o multitudine de cazuri dintre care vă supunem atenției numai câteva, luate cumva la întâmplare.

1. Județul Pădureț sau Muscel ? O primă dilemă care apare e legată de numele județului, documentele de arhivă din sec. al XV-lea menționând denumirea de Pădureț, apoi de Pădureț i Muscel pentru ca în final, începând cu cea de a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, să rămână numai denumirea de Muscel. Unii istorici soluționează dilema afirmând că au existat concomitent și de la început ambele județe, cel cu numele de Pădureț aflându-se „între județul Argeș și Muscel” respectiv „între dealurile care despart râul Târgului de râul Doamnei”¹ Se subînțelege că în conformitate cu această supoziție, Muscelul se extindea în restul spațiului geografic limitat de hotarele sale cu Dâmbovița, Argeș și Transilvania.

Printre argumentele aduse în sprijinul acestei afirmații se află și acela că în zonă au existat până târziu, în prima jumătate a sec. al XX-lea, două sate cu numele de Pădureț, unul în Muscel și altul în Argeș; erau situate într-o câmpie simetric față de hotarul convențional dintre aceste două județe, adică între râurile Doamnei și Vâlsanul.

Un document din anul 1498, reprezentând o întărire a lui Radu cel Mare, voievod (1495-1508) dată mănăstirii Râncăciiov pare a contrazice afirmația de mai înainte întrucât precizează că mănăstirii i se dă „gălețile obabnice din venitul domnesc din grâu și din orz, din județul Pădureților, satele anume Iacovești și Dobroești”².

Întrucât Dobroești³ se află în partea de sud a județului, identificați de anumiți autori cu Ciulnița³ rezultă că denumirea de Pădureț se extindea și asupra acestei părți a Muscelului de mai târziu, respectiv până la granița cu Dâmbovița. Sub numele de Pădureț județul mai apare și într-un document din 1523 prin care Vladislav al III-lea întărește bolniței de la Simidreni „toată cășăria oricât se va alege din județul Pădureț”⁴, un altul din 1613 prin care Radu Mihnea voievod întărește în timpul unora din perioadele când a domnit <1611-1616> stăpânirea peste ocina din Lăpușani⁵ precum și în altele.

Întrucât denumirea de Muscel este identificată în documente abia în primul deceniu al sec. al XVII-lea putem conchide că județul de care ne ocupăm s-a numit inițial Pădureț, apoi a purtat numele compus de Pădureț și Muscel, pentru ca în final să se impună numai denumirea de Muscel.

2. Hârtești și Hârtiești. Hărțile geografice ale județului Muscel din anii 1915, 1926 și 1938 disting două localități cu denumirea de Hârtiești, una fiind

¹ Giurescu C.C., *Județe dispărute din Țara Românească*. În culegerea: „Omagiu prof. Gusti”, Arhiva pentru Știință și Reformă Socială, anul XIV, 1936, II, p. 842.

² DRH BTR, vol. I (1247-1500), doc. nr. 285/19 iulie 1498 (7006), p. 465.

³ Răuțescu I., *Câmpulung Muscel monografie istorică*, Tipografia Gh. Gh. Vlădescu, 1943, p. 120.

⁴ DRH BTR, vol. II (1501-1525), doc. nr. 285/24 iulie 1523, p. 418.

⁵ DIR BTR vol. II (1611-1615), doc. 201/ ...

pe Argeșel și alta în stânga, râul Târgului aparținând de comuna Țițești. Dictionarul județului din 1893 mai menționează însă și o a treia așezare cu această denumire definită ca „sat al comunei rurale Livezeni”⁶. Este suficient să constatăm că în prezent nici unul din satele aparținătoare comunei Țițești sau Livezeni, respectiv Stâlpeni, nu se mai numește Hârtiești pentru ca, deja, să ne punem întrebarea ce s-a întâmplat cu satul / cătunul de pe râul Târgului care s-a numit Hârtiești. O analiză a documentelor de arhivă vechi ne dezvăluie și următorul aspect referitor la acest sat : el s-a numit mai degrabă Hârtești și nu Hârtiești. Încercarea de a lămuri aceste dileme cu ajutorul profesorilor de istorie din comunele / satele respective n-a dat nici un rezultat pentru simplu fapt că nimeni nu răspunde la scrisori de acest gen, chiar dacă în plic introduci și timbrele necesare. În final din aproape în aproape, am dedus că denumirea corectă a satului este Hârtești, fiind atestat documentar la începutul sec. al XVI-lea și a aparținut mănăstirii Valea, metoh al mănăstirii Pogoniani din Rumelia. Pe vatra acestui vechi sat, care se întindea probabil între Țițești și Livezeni, s-au format două sate, unul cunoscut azi sub denumirea de Bucșenești-Lotași, altul alipit la satul Livezeni. Celălalt sat Hârtești de pe Argeșel este atestat documentar în secolul al XV-lea și a aparținut mănăstirii Cötlomuz de la muntele Athos.

3. Cătunul - este un vechi sat moșnenesc de lângă Călinești, care în decursul secolelor și-a schimbat denumirea în Turculești, fapt dedus cu ajutorul unei lucrări de grad didactic, elaborată de un învățător din Călinești, din seria de schițe monografice sătești aflate în manuscris la Arhivele Naționale București. Asemenea lucrări s-au elaborat începând cu anul 1941, din dispoziția guvernului Antonescu și sunt de un real folos pentru orice cercetător cu preocupări în acest. Încerci un mare regret la gândul că această acțiune a durat numai câțiva ani, mai ales ținând seama că unele monografiile sunt deosebit de complexe și de un nivel științific ridicat.

4. Plăiașu, Năpârteni și Colcotiva. Sunt trei sate vechi din arealul Berevoiești-Valea Bratiei, atestate documentar în sec. al XVI-lea-al XVII-lea despre care nimeni nu-ți poate furniza azi fie și cea mai mică informație. Locuitorii din satele născute pe aceste vetre vechi, e vorba de Berevoiești Ungureni și Gămăcești regenerate prin venirea ungurenilor din Țara Făgărașului, manifestă o uimire profundă atunci când fac cunoștință cu trecutul tulburător al locurilor unde ei se află astăzi și cu denumirile avute pe parcursul secolelor. Cât privește cea de a treia așezare, aceasta a intrat în categoria „satelor moarte”. Prezentarea noastră s-ar putea continua cu multe alte așezări muscelene ca spre exemplu Găureni, Lăngești, Găgărești, Bircii, Grădiștea, Huitești, Nagomirești, Tocsăbești, Măzgani etc. care își vor găsi tratarea cuvenită în lucrarea sus-menționată.

⁶ Op. cit., pag. 168.